

İhracatçı 'kredisi'nde bekleme süresi ve banka komisyonu yordu

Maliyet avantajı nedeniyle yoğun talep gören ihracatçı kredilerinde yüksek komisyon oranı ve uzayan bekleme süreleri ihracatçıyı yormaya başladı. Eximbank kredileri için bankaların yüzde 3-4'e kadar teminat komisyonu talep etmeye başladığını söyleyen iş dünyası kaynakları, talebin yoğun olduğu TL reeskontta da bekleme sürelerinin 2 ayı aştığını belirtiyor.

MERVE YİĞİTÇAN

Ticari kredilerde yabancı para cinsinden kredilerin payı yüzde 50'nin üzerinde seyrederken, bu durum olası kur şokuna karşı bilançoları kırılganlaştırıyor. İhracatçı **sanayiciler** de tablo böyle iken Eximbank kredilerinde yüksek teminat mektubu komisyonları ve TL reeskont kredilerinde uzayan sıraların döviz kredilerinin payını artırmaya devam edeceğini savunuyor. Zira Eximbank kredilerinde bankaların teminat mektubu komisyonlarının yüzde 1'in üzerine çıktığını dile getiren iş dünyası temsilcileri, yer yer yüzde 3-4 istendiği durumlar olduğunu da ileri sürüyor. Yani sıra Merkez Bankası kaynaklarından kullanılan TL reeskont kredilerinde de günlük limitler artırıl-sa da, talebin arzdan çok daha fazla artması nedeniyle tahsis sürelerinin uzadığını dile getiren ihracatçılar, geçmişte ortalama 4 hafta olan bekleme sürelerinin şimdilerde 2 aya kadar çıktığını, hatta bazı baş-vurular için önümüzdeki yıla tarih verildiğini söylüyor.

BAHÇIVAN: KOMİSYON ORANINA TAVAN GETİRİLMELİ

Eximbank kredilerinde yaşanan sorunu **İstanbul Sanayi Odası'nın** eylül ayı meclis toplantısında gün-deme getiren **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, bankala-rın 'yerli-yersiz' birtakım maliyet kalemlerini iş dünyasına dayattı-

ğını söylerken, bunlardan birinin de teminat mektubu komisyonları olduğunu vurguladı. Bahçivan, "Sağladığı kredi imkanları ile Türk Eximbank, firmalarımızın ihracat performansının artmasına önem-li katkıda bulunmakta. Bununla birlikte, son günlerde bankaların Eximbank kredileri için teminat mektuplarına uyguladıkları komi-syon oranları giderek artmakta ve önemli bir maliyet unsuru haline gelmektedir. Bankaların teminat mektuplarına uyguladıkları komisyon oranlarına bir tavan getirilmesinin gerekli olduğunu de-ğerlendiriyoruz. Yeri gelmişken, bankaların yerli-yersiz, örtülü birtakım maliyet kalemlerini de biz-lere dayattığını burada ifade etmek istiyorum" ifadelerini kullandı.

ÖNDER: ARZ LİMLİTİ, TALEP YÜKSEK

Züccaciyeciler Derneği (ZÜC-DER) Başkanı Burak Önder, son dönemde özellikle özel bankaların farklı başlıklar altında ilave mali-yetler çıkardığını belirterek, "Bu nedenle faizlerdeki düşüşü tam olarak ticari kredilerde hisse-de-miyoruz. Özellikle üretici ihracat-çıların bu dönemde finansmana çok ihtiyacı var. Bu ihtiyacı gören bankalar da çok fazla pazarlık payı bırakmıyor. İhtiyacı olan mecbu-ren alacak, diyerek istediği masra-fı yansıtır" dedi. Teminat mektubu komisyonlarının da bu mas-raflardan biri olduğunu dile getiren

Önder, "BDDK'nın buraları da in-celeyecek denetleme ve sınırlama getirmesi gerekiyor. Şu bir gerçek ki, dünyada ihracatı gelişmiş bütün ülkelerde çok iyi çalışan bir Exim-bank sistemi görüyoruz" dedi. TL reeskont kredilerinde arzın çok üzerinde bir talep oluştuğuna işaret eden Önder, "Arz limitli, talep yük-sek. Türkiye'nin ihracat ve üretimle büyümesi gerekiyor. Limitlerin artırılıp sürelerin hızlandırılması çok önem taşıyor" diye konuştu.

FAYAT: OLASI KUR ATAĞINA KARŞI SANAYİCİ SAVUNMASIZ

Konuya ilişkin açıklamalarda bulunan **TOBB** Hazır Giyim ve Konfeksiyon **Sanayi** Meclisi Başkanı Şeref Fayat, TL maliyet çok yüksek olduğu için şu dönemde bilançoların ortalama üçte ikisinin döviz cinsinden kredilerden oluştuğunu söylerken, şu anda **sanayicileri** döviz pozisyonlarının tarihi zirvelere çıktığını dile getirdi. Olası bir kur atağında bilançoların allak bullak olma ihtimalinin yüksek olduğunu vurgulayan Fayat, "TL kredi maliyetleri çok yüksek olduğu için bu durum yaşanıyor. Hatta Eximbank kredilerinde de teminata ulaşmak zorlaştı, maliyet yükseldi. Geçmişte yüzde 1 iken,

şimdilerde yüzde 2-3 hatta yüzde 4'e kadar çıkarıldığı durumları duyuyoruz. Bu nedenle ihracatçı kredisinden sağladığımız avantajı teminat mektubu kredibilitesi için harcamak durumunda kalıyoruz. Böyle de maliyet yeniden yükseliyor. Limitler o kadar dolu ki, teminat da kredi almak gibi limit oluşturuyor. Burada hem teminatı bir şekilde gevşetmek hem de ulaşılabilir kılmak lazım. Teminat mektubu komisyonunu maksimum yüzde 2 ile sınırlandırmak gerekiyor" ifadelerini kullandı. Yani sıra Merkez Bankası kaynaklı TL reeskont kredisi kullanmak isteyenlerin de çok uzun

süre sırada beklediğini anlatan Fayat, "Şu anda bankalar en erken aralık aylarını söylerken, Mart 2026'ya kadar dolu olduğunu söyleyen bankalar da var. Oysa önceden 4 hafta içinde alabildiğimiz kredilerdi bunlar. Merkez Bankası kaynaklarını kullanırsanız çok uzun süre bekliyorsunuz. Bu da sizin nakit akışınıza yardımcı olmuyor. Diğerinde de teminat mektubu komisyonları çok yüksek olunca mecburen rotatif Euro ya da dolar alıyorsunuz. Bu da sizin bilançonuzu riske sokuyor. Olası kur şokuna karşı **sanayici** savunmasız bırakıyor" değerlendirmelerinde bulundu.

TİCARİ KREDİLERDE YABANCI PARANIN PAYI YARIDAN FAZLA

Ticari kredilerde yabancı para kredilerinin payındaki gelişime baktıldığında, oranın 2022 yılında yüzde 50 ve üzerinde olduğu görülüyor. Ancak sonrasında uygulanan düşük faiz politikasıyla TL kredilerin payı artışı geçiyor. Nisan 2023'te döviz cinsi kredilerin payı yüzde 37,42'ye kadar geriliyor. Ancak döviz cinsi kredilerin payı 2024 ile birlikte yeniden artışa geçerek son yılların zirvesini hazırlarken yüzde 51'e dayanarak gördü. Şu anda da yüzde 50 seviyelerinde.

1 Milyar \$

Sektörün
7 aylık
ithalatı.

434

Sektörün
dış ticaret
açığı.

612

Sektörün
7 aylık
ihracatı.Konkordatonun maliyeti
1.2 MİLYAR TL

AYAKKABI sektörünün yan sanayi ile birlikte büyük bir ekosistemi etkilediğini aktaran **İstanbul Sanayi Odası** Yönetim Kurulu Üyesi ve 22. Ayakkabı ve Yan Sanayi Meslek Komitesi Üyesi **Hüseyin Çetin**, Uzakdoğu'da 150-200 dolar olan asgari ücret maliyetinin Türkiye'de işverene brüt maliyetinin 1.200 dolara kadar çıktığını ve bu maliyetlerle artık spor ayakkabı üretmenin imkansız olduğunu söyledi. Türkiye'nin deri ayakkabı ile bir fark yaratabileceğini kaydeden Çetin, konkordatoların etkisini ise şöyle değerlendirdi: "Bizim sektörde son dönemde Konya'da bir firma konkordato ilan etti. 1 milyar 200 milyon TL sektöre zarar verdi. Bunun arka planında 200 firma var ve bu konkordatodan 200 firma etkilendi. 20-30 firma konkordato ilan etmesi önemli değil ama arka planda etkisi büyük oluyor."

6.5 MİLYON EURO'YA KURULAN BİR AYAKKABI
TESİSİ 600 BİN TL'DEN HURDACIYA SATILIYOR

MİLYON €'LUK FABRİKALAR HURDAYA ÇIKIYOR

Art arda gelen konkordato ve kapanma haberleri ile milyarlarca liralık zarara uğrayan ayakkabı sektöründe fabrikalardaki makinalar yok pahasına hurda alıcılara satılmaya başladı

Sayime
BAŞÇI

YÜKSEK üretim ve finansman maliyetleri, iç tüketim ve ihracat pazarlarında yaşanan daralma sanayiye vururken, emek yoğun sektörlerdeki milyonlarca Euro'luk yatırımlar da kapanma ve konkordato furusu ile hurdaya çıkmaya başladı. Son dönemde ithal üründe yaşanan hızlı çıkış ile tarihinin en yüksek dış ticaret açıklarını veren ayakkabı sektöründe konkordato ilan eden şirketin arka planda milyarlarca liralık bir ekosistemi etkilediğini kaydeden Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği Başkanı Berke İçten, sektördeki son durumu şöyle anlattı: "Ayakkabı sektöründe fabrikaların kapandığı bir ortamdayız.

Kırklareli'nde çok modern bir tesisin kapasısına şahit oldum. 40-50 bin Euro'ya alınan makinaların kamyonu küldür atıldığına şahit oluyoruz. 40 bin Euro'ya aldığın makineyi 9 bin TL'ye satmak kadar acı bir şey olamaz. 6.5 milyon Euro'ya kurduğumuz tesisi hurdaya satıyoruz belki 600-700 bin TL elimize ya geçecek ya geçmeyecek diyorlar. Zaman, buradâ bizim aleyhimize işlemeye başladı."

KONTROLLÜ ZARAR EDİYORUZ

İçten, iç pazarın ithal ayakkabı ile dolduğu bu ortamda ihracatın da kur seviyesi nedeniyle sektörü taşıyamadığını aktararak, ocak-temmuz dönemini 612

milyon dolar ihracat ve 1 milyar 49 milyon dolar ithalatta tamamladıklarını ilk 7 ayda dış ticaret açığının 437 milyon dolara ulaştığını söyledi.

"Kontrollü zarar ile işi kurtarabilir miyiz diye bakıyoruz. Her gün işçi çıkarıyoruz" diye konuşan İçten, "Ekonomiyle enflasyonla mücadelede istediğimiz sonuca ulaşamadığımız her gün aslında bizim bir fabrikamızın kapandığı anlamına geliyor. Maalesef şu anda kredinin bir faydası yok bize. Diyelim ki devlet bize yüzde 25 faizle kredi veriyorum dedi. Kullanacak durumumuz yok. İş yapamıyoruz. Çok acilen döviz kurunun bizi rekabetçi hale getirmesine ihtiyacımız var" diye konuştu.

Eğitimde yeni gündem zorunluluğu

Mahmut Özer
Eski Millî Eğitim Bakanı

Yapay zekânın işgücü piyasasında oluşturmaya başladığı köklü dönüşümlerde mesleki eğitim nispeten korunaklı bir alan oluşturmaya genç işsizliği azaltmak ve zayıflayan orta sınıfları tahkim etmek için de bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Mesleki eğitimin güçlendirilmesi ve cazip bir seçenek haline getirilmesi yükseköğretime yönelimi daha rasyonel bir banda da taşıyacaktır.

Zorunlu Eğitimin Kısılması Tüm Sorunların Çözücü mü? başlıklı bir önceki yazımda zorunlu eğitimin kısıltısına yönelik tartışmalara değinmiş bu kapsamda atılacak adımların değinilen sorunların çözme yerine yeni sorunlara yol açabileceği uyarısında bulunmuştum. Yazının sonunda gelinen noktada eğitim kademelerinde odak ve süre ile makul düzenlemeler yapılabileceği, ancak bunun bağlamının güntümüz dinamiklerine makul bir cevap olarak oluşturulması gerektiğine vurguda bulunmuştum. Bu yazıda eğitim sisteminde bu bağlama yönelik öneriler sunacağım.

KOY OKULLARI İHYA EDİLMELİ, TAŞIMALI EĞİTİM SONA ERMELİ

Bu konuda atılması gereken ilk adım köy okullarının tüm ülkede yeniden ihyâ edilmesi ve taşımali eğitimin de sonlandırılmasıdır. Taşımali eğitim bir dönem fiziksel zorunlulukla veya güçler nedeniyle özellikle köylerde azalan nüfusun bir gereği olarak öğrencilerin en yakın okullara ücretsiz taşınabilmesi için bir seçenek olarak üretilmişti. Ancak gelinen noktada özellikle Covid-19 salgını sonrası büyük şehirlerden küçük şehirlere ve köylere yönelik yeni bir akış ortaya çıkmıştı. Dahası gıda tedarik zincirlerinde küresel ölçekte yaşanan zorluklar tarım ve hayvancılığı tekrar ülkelerin enerji gibi stratejik bir alan olarak değerlendirmeye zorlamaktadır. Dolayısıyla, uzun vadede yaşanabilecek risklere karşı bugünden önlem alabilmek için köylümüzün ve tarım ve hayvancılığı müsaıt tüm alanların bir yaşam merkezi olarak tekrar ihyâ edilmesi bir zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır.

Bu bağlamda atılabilecek en makul adım ise köy okullarının tekrar hayata geçirilmesidir. Bunun ilk denemelerinin zaten Bakanlığımız döneminde gerçekleştirilmiş ve 3 bin 500 köy okulu revize edilip tekrar eğitim hayatına kazandırılmış. Dahası bu okulları sadece anaokulu ve ilkökuller olarak değerlendirmemiş, ayrıca bu okullar bünyesinde halk eğitim merkezleri kurmuş ve köylere vatandaşlarımız için tarım ve hayvancılık başta olmak üzere her türlü kursu erişilebilir kılmış. Ayrıca, köylerde bu okulların düğünler ve taziyeler için de kullanılabilmesinin, yani kamusal bir ortak alan olarak işlevini gözetilmesinin imkanlarını da sağlamış. Zaten işlevi boyasına genişlediği için köy okulu yerine köy yaşam merkezi ismini kullanmış. Bu girişimimizden elde edilen deneyimler kullanılarak ve gerekli revizyonlar yapılarak tüm köy okulların tekrar açılması ve taşımali eğitim artık sonlandırılmalıdır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM YAYGINLAŞMALI

Ülkemiz son 20 yılda eğitim alanında yapılan devasa yatırımlar ve çok-boyutlu adımlarla temel eğitim ve ortaöğretimde erişim sorununu çözmüştür. Eğitim çağ nüfusu artık rahat bir şekilde eğitime erişebilmektedir. Gelinen noktada yeni görev, erişilen kalite farkının nüfusa olduğu kadar en düşük seviyelerde tutulmasının sağlanmasıdır. Dolayısıyla, eğitim sisteminde yeni projeler eğitimde fırsat eşitliğini bu bağlamda arttırmaya yönelik taksif edilmelidir.

Bu kapsamda en stratejik alanların başında okul öncesi eğitim gelmektedir. Okul öncesi eğitimin bireylerin yaşamında uzun vadeli etkileri açısından en kritik eğitim kademesine karşılık geldiği bilinmektedir. Okul öncesi eğitim almış bireyler eğitimde ve istihdamda bu kademeye eriş(e)memiş bireylere göre çok daha uzundur. Bir başka deyişle, şu anda ülkelerin NEET (Ne Eğitimde Ne İstihdamda) oranlarını düşürmede başvurdukları etkin politikalarından bir

tanesi mesleki eğitimin güçlendirilmesi ise diğer okul öncesinin yaygınlaştırılmasıdır. Dolayısıyla, beşeri sermayenin tahkimi ve eğitimde fırsat eşitliğinin güçlendirilmesi için okul öncesi eğitim yaygınlaştırılmalı ve ücretsiz olarak sağlanmalıdır. Diğer taraftan çalışan kadınların doğurganlığı teşvik etmede de kullanılan yaygın politikalarından bir tanesidir. Bu bağlamda, 2025 yılının Aile Yılı olarak ilan edilmesi ve özellikle nüfus artış hızımızın iyileştirilmesi bağlamında okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasının eylem planında yer alması bir fırsat olarak değerlendirilmelidir.

MESLEKİ EĞİTİM GÜÇLENDİRİLMELİ

Bu kapsamda atılması gereken bir diğer önemli adım mesleki eğitimin

çok daha fazla güçlendirilmesidir. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de en fazla ihtiyaç duyulan insan kaynağı mesleki eğitime ilgilidir. Mesleki eğitimde tüm iyileştirmelere rağmen halen çoğu meslekte aranan elemanın istenilen becerilere sahip olarak temin edilememesi önemli bir sorun alanı olarak durmaktadır. Hal böyleyken ülkemizde geçmişte diğer alanlarda olduğu gibi mesleki eğitim de siyasal eğitim politikalarından nasibini almıştır. 1999 yılında yürürlüğe giren ve büyük çabalar ve uzun soluklu girişimlerle ancak 2012 yılında kaldırılan katıysay uygulaması nedeniyle mesleki eğitim tarumar ediliş, değeri ve itibarı yerle bir edilmiştir. İşgücü piyasasının uzun zamandan beri ödediği maliyet bu uygulama nedeniyle

2012 yılından sonra mesleki eğitimi güçlendirmek için Millî Eğitim Bakanlığı büyük çaba sarf etmiş, çok sayıda projeyi eş zamanlı yürürlüğe koymuştur. Aslında sorun, işgücü piyasasındaki mesleki eğitim arasındaki eşleşmenin sağlanamamasından kaynaklanıyordu. Bu döneme bakıldığında ağırlığın hep mesleki liselerine verildiğini görürüz. Oysa ülkemizde mesleki eğitimin iki kanalı vardır: mesleki liseleri (mesleki teknik Anadolu lisesi) ve mesleki eğitim merkezleri (MESEM'ler). MESEM'ler haftada bir-iki gün okula diğer günler işletmelerde usta öğreticiler denetiminde eğitim aldıkları için Almanya'daki dual-eğitim (okul ve işyeri) kapsamındaki eğitim hizmeti sunmakta, craklar üç yıllık eğitim sonunda kalfa, dört yılın sonunda ise usta olarak

mezun olmaktadır. Dolayısıyla, MESEM'ler daha fazla uygulama ağırlıklı bir mesleki eğitim imkânı sağlamaktadır.

GENÇ İŞSİZLİĞİ DÜZELTEMEDE ÖNEMLİ BİR FIRSAT: MESEM

Mesleki eğitimle ilgili geliştirilen politikalarda MESEM'ler hep gölgede kaldı, mesleki eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik projelerin odak noktasını çoğunlukla meslek liseleri oluşturdu. Bu nedenle mesleki ortaöğretimde okuyan öğrenci sayısını arttırmada akla hep meslek liseleri geldi. Meslek liselerinde okuyan öğrenci sayısı 1,5 milyon üzerinde seyredirken MESEM'lerde okuyan öğrenci sayısı 100 binlerin altındaydı. Oysa, ülkemizde işgücü piyasasında istihdamın yüzde 70'den fazlasını küçük ve orta-ölçekli işletmeler (KOBİ) oluşturmaktadır ve bu işletmelerin ağırlıklı talebi mesleki eğitim alanında çırak, kalfa ve usta iken bu talep karşlanmadığına mesleki eğitimle işgücü piyasası arasındaki beceri uyumsuzluğu gözlemlenmektedir. Meslek liselerinden talepten çok mezun verilmesi, mezunların eğitim aldıkları alanda istihdam imkânı vermediğinden çoğu mezun alan dışı istihdam arayışına zorlanıyordu. Pahalı bir yatırım olan mesleki eğitim böylece verimli olmaktan da uzaktaydı.

Dolayısıyla, yapılması gereken mesleki eğitimde MESEM'lerin öğrenci kapasitesinin artırılması, meslek liselerinin ise ağırlıklı olarak güçlendirilerek çok daha nitelikli hale getirilmesidir. Bu amaçla 2021 yılı sonunda 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nda önemli düzenlemeler yapıldı.

Bu düzenlemelerle MESEM'lerdeki öğrencilere her ay ödenen asgari ücretin yüzde 30'u kadar olan miktar işverenlerden alınarak devlet tarafından karşılandığı gibi kalfaların aldıkları ücretler de asgari ücretin yüzde 30'undan yüzde 50'sine çıktı. Ayrıca, mezun oluştuktan sonra 4 yıllık eğitim vermesinin rağmen lise diploması almayan MESEM mezunlarına lise diploması alabilmek için esnek bir yapı oluşturuldu. Her iki adım MESEM'lerin cazibesini artırarak kısa sürede çırak ve kalfa sayısında 1 milyon üzerinde bir artış gerçekleştirdi. MESEM'ler tarihinde ilk kez böyle bir öğrenci kapasitesine ulaştılar. Ülkemizin her tarafında küçük ve orta ölçekli işletmeler hızla büyüyor, büyümeye başladılar. Dahası, yeni geliştirilen MESEM modelinde kayıt yaptırılanların yüzde 75'inden fazlası 18 yaş üzeri bireylerdir. Diğer taraftan, MESEM mezunlarının istihdam oranının meslek liseli mezunlarının istihdam oranının çok üzerinde olduğu göz önüne alındığında, MESEM'lerin yeni düzenlemelerle güçlendirilmiş yapısının ülkemizde genç işsizliği azaltmada önemli bir fırsat sunduğu açık bir şekilde ortadadır.

Gelinen noktada özellikle yapay zekânın işgücü piyasasında oluşturmaya başladığı köklü dönüşümlerde mesleki eğitimin nispeten korunaklı bir alan oluşturmaya başlandı. Genç işsizliği azaltmak ve zayıflayan orta sınıfları tahkim etmek için de bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Mesleki eğitimin güçlendirilmesi ve cazip bir seçenek haline getirilmesi yükseköğretime yönelimi daha rasyonel bir banda da taşıyacaktır.

MESLEK LİSELERİ VE MYO'LAR ARASINDAKİ GEÇİKENLİK ARTIRILMALI

Şu andaki uygulamada meslek liseli ve diğer liseleerden mezun olup bir Meslek Yüksekokulu (MYO) programını kazanan öğrenciler arasında eğitim süresi açısından bir fark bulunmamaktadır. Örneğin, ortaöğretimde elektrik alanında 4 yıllık bir eğitimi tamamlayan bir öğrenci, herhangi bir MYO'nun elektrik programına kayıt olduğunda, ortaöğretimde elektrik alanında hiçbir eğitim almamış

ve aynı MYO programına yerleşmiş öğrenciyle aynı dersleri iki yıl süreyle almaktadır. Dolayısıyla, mevcut yapının gözden geçirilmesine yönelik ihtiyaç vardır. Bu kapsamda yürürlükte olan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) önceki yetkinliklerin değerlendirilmesi için önemli bir dayanak sağlamaktadır.

Meslek lisesinde alınan eğitimin devamı niteliğinde bir MYO programını kazanan öğrenciye yönelik önceki yeterlilikleri dikkate alan ve eğitim süresini yaz dönemini de kullanarak 1 yıla düşüren yeni bir MYO programının geliştirilmesi, ortaöğretim mesleki ve teknik eğitim ile yükseköğretim arasındaki ilişkiyi daha esnek ve daha güçlü kılacaktır. Bu programda yer alacak meslek liseli öğrencilerin programına kabulünde hazır bulunuşlukları ölçülmeli, değerlendirilmeli ve başarılı olanlar bu programa alınmalıdır. Böyle bir yapı, önceki yetkinlikleri tanıyarak meslek liselerinin değeri de artacaktır. Ayrıca, MYO'lardaki eğitim verimliliğini artırarak başarılı gençlerin işgücü piyasasına daha erken girmelerini sağlayacaktır.

MESLEKİ ARASI GENİS KOLAYLAŞTIRILMALI

Günümüzde otomasyonun yaygınlaşması ve özellikle yapay zeka teknolojileri ile birlikte işgücü piyasalarındaki beceri beklentilerinde çok hızlı dönüşüm yaşanmaktadır. Artık yeni bir döneme girilmektedir. Çoğu meslek artık işlevsiz hale gelmekte ve yeni meslekler ortaya çıkmaktadır. Dahası, yapay zeka artık beyaz yakalıları hedef almaktadır. Yeni dönemin anahtar sözcüklerinin yapay zeka ve yaşam boyu öğrenme olduğu açıktır. Eğitim sisteminin bu hızlı dönüşüme ayak uyduracak şekilde yeni yaklaşımlarla tahkim etmek stratejik bir adım olacaktır. Ancak, hızla değişen ve beceri setlerini buna göre değiştiren dev dalgalara karşı tek başına eğitim sisteminin cevap üretebilmesi mümkün değildir. Yeni dönemde beşeri sermayeye yapılacak yatırımlar, artık eğitim sisteminin dışına taşınmalıdır. Bu bağlamda tüm araştırmaların öne çıkarttıkları stratejik alanın yaşam boyu öğrenme olması bu gerçeğin altını çizmektedir.

Yaşam boyu öğrenme sadece yeni mezun olup istenilen becerilere sahip olmayan bireyler için değil, ayrıca mevcut çalışanların işgücü piyasasındaki dayanaklıklarını tahkim etmek için de artık bir zorunluluktur. Ülkemizin temel beceri değişikliği beklentisi en yüksek ülkeler arasında yer alması da bu zorunluluğa vurguda bulunmalıdır.

Dolayısıyla, ülkemizde üniversitemizin ve TOBB Akademi gibi iş dünyası temsilcilerimizin beceri geliştirme ve yeniden beceri kazandırmaya yönelik yaşam boyu öğrenme merkezlerinin sayısının ve kapasitelerinin artırılması gerekmektedir. Diğer taraftan, özellikle istihdam alanları daralan yükseköğretim mezunlarının işsiz kalmaları ciddi sorunlara yol açacaktır. Bu nedenle değişen işgücü piyasası dinamikleri nedeniyle kısa süreli eğitimlerle yeni mesleklerle ve istihdam alanlarına yönlendiren ve işgücü piyasası tarafından tanıyan beceri transfer merkezleri kurulmalıdır. Ayrıca, işgücünün bu etkilerle daralan bir sektörde geçilenen veya konumunu koruyan diğer sektörlerde geçici ve hareketliliği kolaylaştırılmalıdır. Üretken yapay zeka gibi teknolojilerin ekonomide hızla değişimleri yol açması, bazı sektörlerin büyümeye değerlerinin daralmasına neden olacaktır. Bu geçiş sürecinde iş gücünün uyum sağlama becerisi, iş değiştirme zorlaştırılan yapısal engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Yeterlilik Kurumu (MYK) bu konuda öncü, düzenleyici ve koordine edici bir rol üstlenmelidir.